

Om universitetets etter- og videreutdanning – oppfølging av sak 55/11

Bakgrunn

I behandlingen av sak 55/11 om styrking av etter- og videreutdanningsvirksomheten vedtok universitetsstyret at arbeidet med å kartlegge og utrede EVU- virksomheten skulle fortsette og styret skulle få en ny sak når en grundigere kartlegging og gjennomgang var foretatt.

Innledende kommentarer

Etter- og videreutdanningstilbudet ved universiteter og høyskoler er hjemlet i universitets- og høyskolelovens § 1-3 (i). Alle universiteter og høyskoler skal tilby etter- og videreutdanning innenfor institusjonens virkeområde. Satsning på etter- og videreutdanning er forankret i universitetets strategi og er tema i handlingsplanen for universitetets forhold til omverden. Råd for samfunnskontakt skal bidra til satsning på etter- og videreutdanning. Rådet skal drøfte utviklingen av etter- og videreutdanning og bruk av praksisplasser ut fra langsiktige perspektiver på samfunnets kompetansebehov. Et forslag til strategi for samarbeid med arbeidslivet legges fram for styret i sak 17/12

I 2011 ga universitetet tilbud om undervisning i 99 emner til videreutdanningsstudenter innenfor de fleste av universitetets fagområder. Av emnene var 28 finansiert av eksterne midler, 47 var delvis finansiert gjennom kursavgifter og delvis gjennom grunnbevilgningen, og 22 var finansiert av grunnbevilgningen. I tillegg kommer erfaringsbaserte masterprogram spesielt tilrettelagt for videreutdanningsstudenter. Det er lektorutdanning i matematikk, norsk og fremmedspråk, master i helseledelse, kvalitetsforbedring og helseøkonomi, samt master i demokratibygging.

	2009	2010	2011
Videreutdanning – Studietilbud (emner med undervisning)	75	88	99
• Eksternt finansiert	12	25	28
• Internt finansiert	21	14	24
• Blandet	42	49	47
Videreutdanning – Studenter	1039	1517	1651
• Eksternt finansiert	228	334	381
• Internt finansiert	267	379	344
• Blandet	544	804	926

Tabellen over viser utviklingen i antall emner og studenter de siste årene.

Oppfølging

Universitetsstyrets vedtak i sak 55/11 var som følger:

1. Etter- og videreutdanning skal være en integrert del av universitetets ordinære forskningsbaserte utdanningstilbud.
2. Med utgangspunkt i dette foretas en nærmere vurdering og avklaring av fremtidig organisering av universitetets etter- og videreutdanning. Dette legges fram for styret i et senere møte
3. Dagens EVU-tilbud gjennomgås i dialog med fakultetene og SEVU for å avklare omfang, ansvar og oppgaver.

Etter møtet i september er vedtakets punkt tre fulgt opp på flere måter. Det er gjennomført en grundig kartlegging av fakultetenes etter- og videreutdanningstilbud. Det har også vært møter med Folkeuniversitetet og andre eksterne aktører som har interesse av og betydning for universitetets tilbud om etter- og videreutdanning.

Resultater av gjennomgangen

Fakultetene ble orientert om kartleggingen i brev 11.11.11. De ble bedt om å komme med bidrag til kartlegging av egne tilbud før kartleggingssamtalene skulle finne sted. Til hjelp i arbeidet laget SEVU en oversikt over dagens arbeidsoppgaver og fordelingen av dem. Disse ble sendt fakultetene sammen med oversikt over egne studietilbud. Det ble avholdt møter med alle fakultetene. Møtene ble ledet av viserektor for utdanning, og med deltakelse fra medarbeidere ved studieadministrativ avdeling og SEVU. Fra fakultetene var det deltakelse fra faglig og administrativ ledelse. Det ble arrangert to informasjonsmøter med alle ansatte ved SEVU i prosessen, samt et oppsummerende møte der fakultetene og SEVU var invitert. I møtene ble det gitt anledning til å gi innspill til vurderinger og konklusjoner så langt.

Alle fakultet ga uttrykk for at høstens gjennomgang av egne tilbud var nyttige. Den har bidratt til større bevisstgjøring og økt oppmerksomhet om egen faglig profil og bedret oversikten over faglig og administrativ ressursinnsats. Tilbudene fakultetene forvalter er bare delvis forankret i hva de ønsker ut fra faglig profil og strategiske prioriteringer. De fleste har tilbud som ikke er forankret ved fakultetene på samme måte som øvrige undervisningstilbud.

Fakultetene ønsker å lykkes bedre med å integrere dagens etter- og videreutdanningstilbud som del av undervisningstilbudet. Det trekkes frem at styrevedtakets punkt 1 og prosessen i etterpå har gitt fakultetene anledning til å få en mer aktiv og konstruktiv dialog med egne institutt om disse studietilbudene. Alle fakultet har klare tanker om prioriteringene innenfor etter- og videreutdanning framover, samtidig som flere understreker behovet for å rydde i eksisterende tilbud og sikre at tilbudene er i tråd med faglige prioriteringer og kapasitet og at de forvaltes i tråd med regelverket før fakultetet eventuelt utvider virksomheten.

Fakultetene vurderer at de har god generell kompetanse innenfor økonomi, personal- og studieadministrasjon. Slike administrative oppgaver knyttet til etter- og videreutdanning utføres i dag i varierende utstrekning ved fakultetene. Samtidig er det variasjon innenfor fakulteter, i hvilken grad de administrerer tilbudene. Dette er blant annet avhengig av tilbudenes finansiering. Når hovedprinsippet er at arbeidet med etter- og videreutdanning skal være en del av universitetets utdanningstilbud, og en del av det ordinære arbeidet til den enkelte, må ledelsen ved instituttene vurdere tilgjengelig kapasitet til å gjennomføre etter- og videreutdanning. Fakultetene påpeker at det kan være utfordringer knyttet til midlertidighet med tilsetning for oppgaver innenfor etter- og videreutdanning og ved bruk av eksterne. Det er videre problemstillinger om forholdet til faglige prioriteringer og kompetanseoppbygging innenfor det ordinære utdanningstilbudet og etter- og videreutdanningstilbudet.

Fakultetene betrakter økonomiforvaltning som del av forvaltning av undervisningsressurser og fagansvar mer generelt. Fakultetene har noe ulike vurderinger av egen kapasitet og kompetanse i å håndtere anbud, prosjektøkonomi og kontraktsinngåelser. Det er forskjeller i bemanning og vurderinger av hva som er hensiktsmessig for hvem å gjøre ut fra type og omfang av EVU-tilbud. Blandingsfinansierte kurs er unntatt fra det generelle gratisprinsippet som gjelder utdanning, idet institusjonene kan ta kursavgift fra studentene. Slike tilbud er underlagt kjøpslovens og angrefristlovens bestemmelser, og dette krever oppmerksomhet om oppfølging av studentene som kan sies å være i en kunderolle. Det er økonomisk risiko knyttet til oppstart av blandingsfinansierte kurs. Det vil være usikkert hvor stor interesse det er for det enkelte kurset blant potensielle studenter. Slik risiko har så langt vært håndtert av universitetet sentralt. Flere fakultet peker på usikkerhet i økonomien i tilbudene og ser at dette systemet har gjort dem mindre bevisste og delvis mindre ansvarlige for økonomien i

tilbudene enn de kanskje burde ha vært. Det er tatt risiko ved å tilby noen av EVU-tilbudene som i dag gis. Slike tilbud som BOA- prosjekter. SEVU vurderer det som sannsynlig at flere av dagens tilbud kan være truet om instituttene må ta risiko for denne typen BOA virksomhet.

Studie- og kursadministrasjon består av et stort spenn av oppgaver. Kvalitetssikring og studieplanhåndtering er oppgaver fakultetene peker på som viktig å håndtere selv. Ansvar for andre studieadministrative oppgaver vurderer fakultetene ulikt, som i hvilken grad de vil følge opp studentene selv eller overlate det til sentrale funksjoner. Flere påpekte at EVU-studentene er voksne og for det meste yrkesaktive deltidsstudenter utenfor universitetet. De aktuelle fakultetene la vekt på at disse studentene har andre behov enn de ordinære studentene og at det derfor er nødvendig med særskilt faglig og pedagogisk tilrettelegging, organisering og oppfølging, samt praktisk støtte og annen hjelp.

Oppfølging av Riksrevisjonens kommentarer

Gjennom den årlige lønnsrevisjonen for 2010 ble universitetet i 2011 gjort oppmerksom på at det var utbetalt ordinær timelønn for arbeid med etter- og videreutdanning som var utført utover 100 % stilling. Flere av utbetalingene var ikke i tråd med regelverket og har skapt mye oppmerksomhet internt og gjennom medieoppslag. I hele 2011 er det gjennomført et omfattende og grundig arbeid for å rydde i disse sakene, som også avdekket klare svakheter i universitetets interne regler og i fagmiljøenes kontroll og oppfølging av denne typen virksomhet. Eksemplene som er avdekket viser at det har vært inngått avtaler med enkeltpersoner i fagmiljøene om etter- og videreutdanning uten at slike avtaler var godkjent av institutt og fakultet eller dimensjonert i forhold til andre arbeidsoppgaver.

I utgangspunktet skal all undervisning som universitetets ansatte gir være del av den enkeltes ordinære undervisningsoppgaver. Det legges vekt på at instituttene så langt det er mulig skal legge til rette for at undervisning, også innenfor etter- og videreutdanning, skal gjennomføres som del av undervisningen i ordinær stilling. Frem til 23.08.2011 gjaldt det egne retningslinjer om honorering av undervisning i SEVU- regi. Dersom det ikke var mulig å gjennomføre undervisning i SEVU som del av den ordinære undervisningsplikten, kunne det gis overtidsbetaling under forutsetning av at undervisningsplikten var oppfylt.

Fra 24.08.2011 gjelder en ny særavtale ved universitetet om godtgjøring for arbeid med etter- og videreutdanning, med hjemmel i Hovedtariffavtalens pkt. 2.3.4 nr. 2 om ekstraordinær arbeidsinnsats. I avtalen forutsettes det at innsats i etter- og videreutdanning skal være del av det samlede utdanningstilbudet og av det ordinære arbeidet. Det innebærer at institutt og fakultet må vurdere kapasiteten til å gjennomføre etter- og videreutdanning. Særavtalen åpner unntaksvis for utbetaling av B-tillegg eller kronetillegg dersom arbeidet er av særlig omfattende art, ved at vitenskapelige tilsatte gjennom et lengre tidsrom til stadighet må utføre arbeidet utenom vanlig arbeidstid. Beslutninger om lønnsmessige tillegg skal normalt fastsettes av forhandlingsutvalget ved universitetet, men det er lagt opp til delegert beslutning avhengig av beløpets størrelse. Samlet ivaretar den nye avtalen kravene til overholdelse av regelverket og fleksibilitet, men for at denne avtalen skal kunne følges opp, forutsettes det en tydelig forankring av beslutninger ved institutter og fakulteter.

Møter med samarbeidspartnere

I tillegg til møter og kartlegginger ved universitetet, er det også gjennomført møter mellom universitetsledelsen og institusjoner og virksomhet som har vært og er samarbeidspartnere for universitetets etter- og videreutdanning. I løpet av høsten 2011 var det nødvendig å ordne opp i de forholdene som er vist til over, og noen planlagte kurs ble utsatt og avlyst. Dette gjorde det ønskelig å ha nærmere dialog med slike aktører. Universitetsledelsen har hatt møter med Folkeuniversitetet og med ledelsen i Forbundet for ledelse og teknikk. I møtene har universitetet gjort rede for problemstillinger med etter- og videreutdanningen. Møtene har

vært preget av god dialog og forståelse for nødvendigheten av å komme fram til løsninger som er riktige og hensiktsmessige.

Universitetet i Bergen og Folkeuniversitetet har hatt samarbeid innenfor flere fagfelt i mange år. Hvert år følger rundt 350 studenter undervisning ved Folkeuniversitetet, og avlegger eksamen i regi av UiB. Folkeuniversitetets studenter følger undervisning etter universitetets studieplaner og avlegger eksamen med samme oppgavesett og på samme tidspunkt som ordinære studenter. Ordningen er hjemlet i universitets- og høgskolelovens § 3-10, 4. ledd. I 2009 ble Voksenopplæringsloven revidert, og forskriften til loven omtaler ikke lenger studieringer på høyere nivå, da det vil kunne stride mot UH-lovens §1-5 «faglig frihet og ansvar» ved å pålegge universiteter og høyskoler å samarbeide med et studieforbund. Etter den tidligere bestemmelsen i Voksenopplæringsloven, har universitetet stått for den faglige godkjenningen av lærekreftene som Folkeuniversitetet benytter. Med den reviderte bestemmelsen i loven fra 1. januar 2010 falt kravet om faglig godkjenning av studieringer på høyere nivå bort. Folkeuniversitetet supplerer universitetets etter- og videreutdanning og det er viktig med arbeidsdeling mellom universitetet og Folkeuniversitetet. Samtidig må den undervisningen som universitetets ansatte gir for Folkeuniversitetet være klarert med ledelsen og dimensjonert i tråd med universitetets regler for sidegjøremål. Eksamen i universitetets emner må følge ordinære rutiner for kvalitetssikring også for kandidater som har fulgt undervisning i Folkeuniversitetets regi.

Oppsummering

Det overordnede bildet etter kartleggingen er relativt likt slik det var i høst. Det er ikke kommet nye momenter som gjør det rimelig å endre de anbefalingene som ble gitt ved forrige behandling. Tilbakemeldingene fra fakultetene viser variasjon og et komplekst bilde. Det er behov for at oppgaver løses sentralt. Samtidig ønsker flere fakultet og institutt å gjøre mer selv. Fakultetene har systemer og kompetanse til å ivareta mange oppgaver som best løses lokalt, men det er oppgaver som krever mer spesialiserte tjenester og kompetanse. De kan utføres av sentraladministrative avdelinger som har spesialistkompetanse. Målet må være gode og skreddersydde løsninger.

Når etter- og videreutdanning skal inngå i den ordinære virksomheten, innebærer det at ressursdisponeringen må ivaretas av dem som har ansvaret for utdanningstilbudene. Det er ved instituttene det må vurderes hvilke personalressurser som kreves for ulike tilbud.

Samlet oppsummeres det som verken ønskelig eller hensiktsmessig med én og samme modell for organisering av alle etter- og videreutdanningstilbud ved alle fakultet. Styrets vedtak om hovedprinsippene for tilbud om etter- og videreutdanning, gir klar retning for den framtidige organiseringen. Den nye gjennomgangen gir ikke grunn til å endre prinsippene.

- Etter- og videreutdanning må være en integrert del av forsknings- og undervisningsvirksomheten. Det er viktig med faglig forankring ved instituttene, med tilhørende ansvar for kostnader og inntekter.
- Videreutdanning bør inngå i vurderinger av dimensjonering og kostnadsberegning av undervisning.
- Videreutdanning må inngå i etablerte kvalitetssikringsprosedyrer for forvaltning av studietilbud (Kvalitetshandboka), økonomi og tilsettinger.
- Fakulteter og institutter bør ha mest mulig ansvar for oppgaver innenfor studieadministrasjon, økonomi og personal, der dette er hensiktsmessig.

Det er forskjeller mellom fakultetene i muligheter for, kompetanse og ønske om å ha ansvar for tilbud om etter- og videreutdanning. Ønsket om bistand fra sentrale tjenester vil kunne variere fra fakultet til fakultet, og dette kan reguleres i avtaler. Dette kan være ved bistand ved kontraktsinngåelse med studenter og oppdragsgivere og ved ulike oppgaver innenfor

økonomi, samt administrative oppgaver ved opptak og informasjon, veiledning og oppfølging av studenter. Sentrale tjenester vil bistå ved utvikling av fagtilbud, informasjon om tilbud og kontakt med oppdragsgivere, slik Forskningsadministrativ avdeling gjør det innenfor sine områder, og slik det gjøres generelt for alle studieprogram.

Universitetsdirektørens kommentarer

Oppfølgingen etter forrige styremøte har tatt fatt i hovedlinjene og har utdypet noen forhold. Universitetet har relativt omfattende tilbud om etter- og videreutdanning. Oppfølgingen har vist at noen av tilbudene er resultat av engasjerte enkeltpersoner i fagmiljøene, noen ganger med mindre forankring hos ledelsen ved fakultetet eller instituttet. Det er viktig at det nå ryddes opp i dette og at dimensjoneringen av tilbudene ses i sammenheng med det ordinære studietilbudet, og at det følger fakultetenes faglige prioriteringer. Fakultetene er bedt om å legge til rette for at etter- og videreutdanning i størst mulig grad inngår i den ordinære virksomheten. Når EVU-tilbud er finansiert av eksterne midler, må prosjektene håndteres som all annen bidrags- og oppdragsaktivitet (BOA). Kontakten med samarbeidspartnere er viktig og vil fortsette.

Sammen med styrets vedtak om videre oppfølging, med fakultetsvisse gjennomganger og i dialog med SEVU, har oppfølgingen av tilsynet fra Riksrevisjonen gitt mye læring og større innsikt. Det vurderes som viktig med stor oppmerksomhet om å sikre at den nye særavtalen følges og at praksis for honorering blir i tråd med denne. Oppmerksomheten som har vært det siste halve året har også gitt mange større innsikt i mangfoldet og omfanget av tilbud om etter- og videreutdanning ved universitetet.

For videre utvikling og styrking av universitetets videreutdanning, er det en forutsetning at støttefunksjonene rundt denne virksomheten sikres, slik at den følger statlig regelverk og er i tråd med universitetets systemer for økonomistyring, personalforvaltning og kvalitetssikring. Det legges nå opp til at de administrative støttefunksjonene kan tilpasses ulike ønsker ved fakultetene. Fakulteter og institutter vil ha ansvar for oppgaver innenfor studieadministrasjon, økonomi og personal, der dette er hensiktsmessig. Fakultet som ønsker det, kan motta tjenester sentralt. Hovedprinsippene for organisering og arbeidsdeling følges opp også ressursmessig. Fakultetenes ressurser og ønsker for å ha og utvikle egne tjenester og samspillet med sentrale tjenester, vil være rammer for hvilke tjenester som organiseres sentralt. I den utstrekning dette fører til endringer i oppgaver for enkelte ansatte, følges dette opp på ordinær måte i samarbeid med de ansatte og arbeidstakerorganisasjonene.

Med dette fremmes følgende forslag til vedtak:

Vedtak:

1. I videre utvikling og eventuell utvidelse av universitetets videreutdanning er det en forutsetning at støttefunksjonene rundt denne virksomheten sikres, slik at den følger statlig regelverk og er i tråd med universitetets systemer for økonomistyring, personalforvaltning og kvalitetssikring.
2. Ressursene til etter- og videreutdanning fordeles ut fra ansvar og arbeidsoppgaver, og det foretas budsjettmessige justeringer som følge av dette.

